Renesanse ranoga srednjega vijeka

Karolinška renesansa

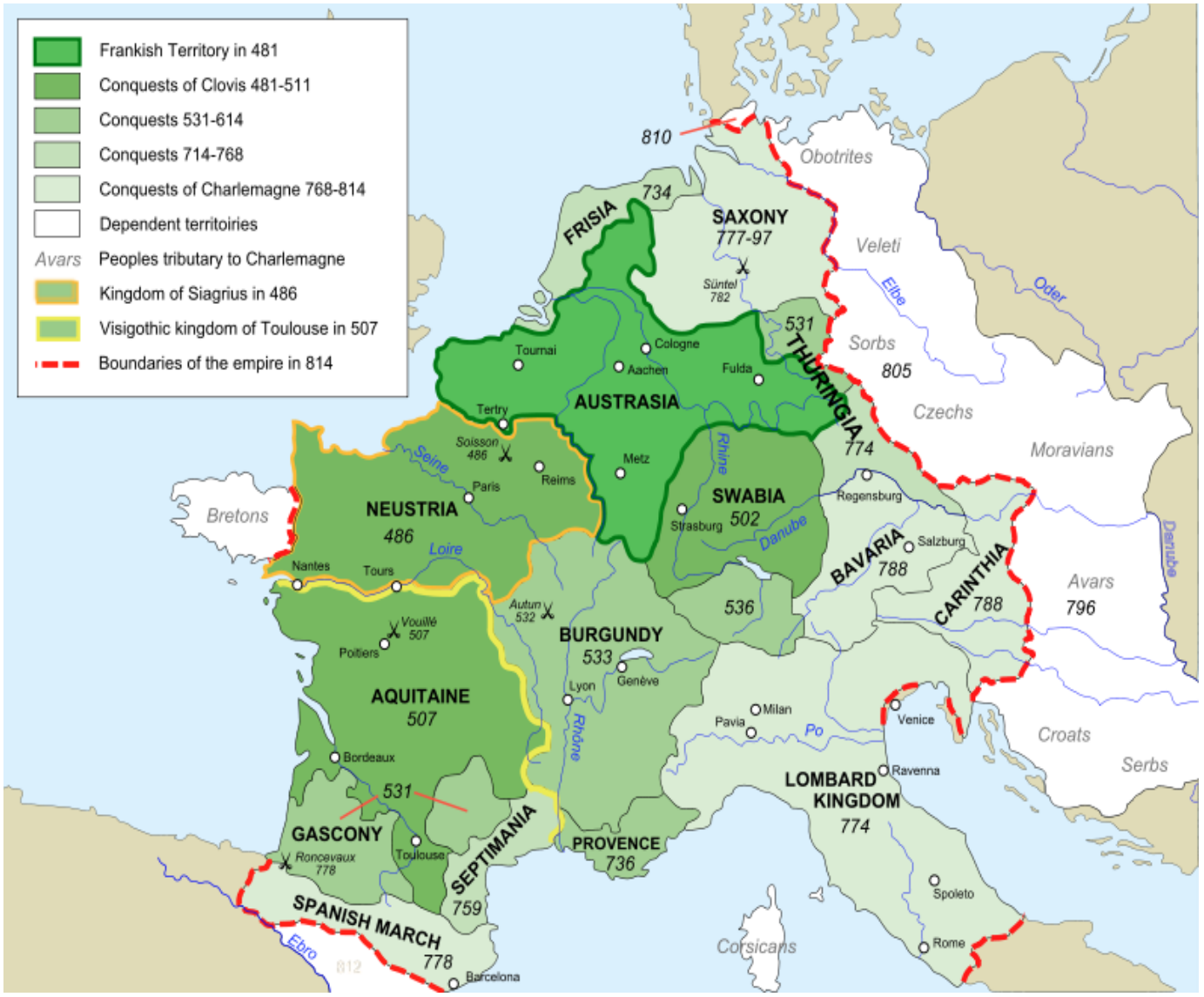
- Naziv po Karlu Velikom (747.-814.),
- Franački kralj 768.-814.
- Rimski car od 800. godine

- PRVI SNAŽAN PROCVAT KULTURE U RANOME SREDNJEM VIJEKU

481

Teritorij Franačkog kraljevstva (od 800. carstva)

za vrijeme Karla Velikog

- Razvoj kulturnih centara:
  - Samostani - razvoj skriptorija
  - Knjižnice

Opismenjavanje – zbog stvaranja državne administracije

- Škole za činovnike, odnosno državne službenike
- Razvoj novoga pisma – KAROLINŠKA MINUSKULA

Ideja obnove Rimskog Carstva

- Želja za obnovom klasičnog latinskog jezika
- Čitanje i prepisivanje klasičnih i ranokršćanskih pisaca
- Dvorski djelatnici
  - Prozna i pjesnička djela oponašaju antičke autore

Dvorska kultura

- Osim samostana žarište kulture je:

DVOR KARLA VELIKOG

- Dvorska škola **U AACHENU**
  - Okuplja vodeće intelektualce iz čitave Europe
  - Razvoj svih grana kulturnog stvaralaštva

Alkuin (oko 735.-804.)

- Benediktinac iz opatije York
- Od 782. na dvoru
- Potiče prepisivanje:
  - Kršćanskih autora
  - Rimskih autora
  - Crkvenih knjiga
  - Biblije

- Sastavlja niz rasprava i djela iz humanističkih i prirodnih znanosti, hagiografije, glazbe

Einhard (oko 770.-840.)

- Od 796. na dvoru
- Najvažniji zbog dva djela:
- ***Vita Karoli Magni***
- ***Annales Regni Francorum*** (NIJE AUTOR, NEGO NAJVJEROJATNIJI REDAKTOR)

Einhard

- R. oko 770. - umro 840.
- Plemićka obitelj
- Boravio u samostanu Fulda
- Nakon 791. odlazi u Aachen
- Uključuje se u rad dvorske škole
- Jedan od voditelja kulturne reforme
- Odgojitelj djece Karla Velikog

Vita Karoli Magni

- Nastaje između 830.-839.
- Pogl. I.-XVII. o Karlovim ratnim uspjesima
- Pogl. XVIII.-XXXIII. o Karlovoj osobnosti

Žanr

- Biografija ili historijska biografija

- Antička historijska biografija
  - Glavna ideja – pisati o životu znamenitih ljudi

Einhard

- Biografija vladara, laika, a ne hagiografija
- Nadovezuje se na antičku književnost – ideal karolinške renesanse

Antički uzori

- Glavni uzor mu je Svetonije, *Život rimskih careva*
  - Naročito biografija Oktavijana Augusta

- Upoznat i s radom
  - Gaja Julija Cezara
  - Gaja Salustija Krispa
  - Tita Livija
  - Tacita
  - Plutarha

- Einhard preuzima Svetonijev način sastavljanja biografije
- Kombinira kronološku i sistematsku karakterizaciju lika
- Za razliku od Svetonija ne donosi tračeve, ogovaranja i anegdote

Karakteristike

- Kronološke netočnosti
- Škrte i neodređene informacije
- Subjektivnost
  - Uvećavanje korisnog i umanjivanje događaja nepogodnih za Karla Velikog

Utilitarnost

- Djelo u funkciji veličanja vladara

- Pogl. 18: "A sada počinjem pisati o njegovim **duševnim sposobnostima i vrlinama**, o **izvanrednoj postojanosti** i u sreći i u nesreći te o ostalom što se odnosi na njegov osobni i obiteljski život."

Osvajački pohodi

- Saski rat – dokaz kraljevog nadmoćnog duha i nepokolebljivosti
- Langobardski rat – hvali vojnička umijeća Karla Velikog
- Osobina Karla Velikog – velikodušnost prema pokorenim narodima

Karakter

- Odgoj djece prema najvišim intelektualnim standardima
- Ističe dobre odnose s članovima obitelji
- Samo uzgred spominje brojne Karlove priležnice i djecu

- Pogl. 19:
  - “Kralj je pokazao osobit dokaz svoje ljubavi [prema djeci]”
  - “Plakao je kao da je izgubio brata ili najdražeg sina [nakon smrti pape Hadrijana]”

- Pogl. 21:
  - “Volio je strance i veoma se trudio da ih lijepo primi”
  - “Dobar glas bio mu je nagrada”

Izgled

- Stasitost
- Muževnost
- Dostojanstveno držanje

Obrazovanje

- Pogl. 24: "Uživao je i u knjigama svetog Augustina, posebno u onima koje nose naslov O državi Božjoj"
- Pogl. 25:
  - Govorio je tečno latinski
  - Razumio je grčki
  - Bogat rječnik
  - Učio je retoriku, dijalektiku i astronomiju
- Ističe Karlov interes za kulturu, znanost i umjetost
- Time nadoknađuje Karlovu nepismenost

Kršćanstvo

- Karlo je uzoran kršćanski vladar
- Opsežna graditeljska aktivnost – darovi crkvama
- Zaštitnik svećenstva
- Careva hodočašća u Rim i posjet crkvi Svetog Petra

Rimski car

- Pogl. 28: “U to vrijeme primio je titulu imperatora i Augusta. Tome se isprva toliko protivio da je tvrdio kako toga dana, premda je bio veliki blagdan ne bi ni bio ušao u crkvu da je mogao unaprijed znati papinu namjeru. Istočnorimski carevi bili su ovim ozlojeđeni, no on je njihovu zavist zbog preuzetog naslova podnosio s velikom strpljivošću. I njihov prkos je svladao velikodušnošću kojom ih je, bez sumnje, daleko nadvisivao; slao je k njima brojna poslanstva i nazivao ih u pismima braćom.”

Svrha

- Želja – Karlovim nasljednicima dati uzor vladanja
- Žali za jedinstvenim carstvom

- Svetonije – žali za republikom

Annales Regni Francorum

- Zabilješke o događajima u kraljevstvu/carstvu od 741.-829.
- Više autora
- Glavnu i završnu redakciju napravio Einhard
- 801.-829.

- **Annales Regni Francorum sadrže podatke o hrvatskom povijesnom području**
- **Bilježe bunu kneza Ljudevita Posavskog**
  - Knez Posavske Hrvatske 810.-823.
  - Anali ga nazivaju *Liudewitus, dux Pannoniae inferioris*
  - Spominju njegovu pobunu protiv Franaka

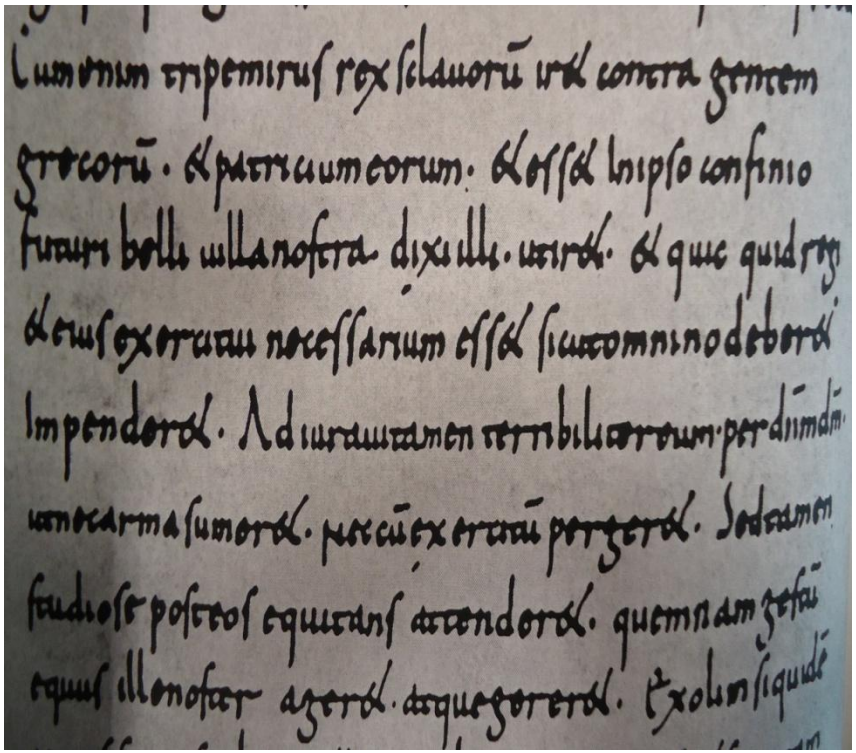
Enciklopedizam i filozofija

- Hraban Maur
  - Djelo *O svemiru* (*De universo* ili *De rerum naturis*) u 22 knjige
- Ivan Skot Eriugena
  - *Podjela prirode* (*De divisione natura*)
  - Novoplatonska i kršćanska misao

Gottschalk (oko 805.-869.)

- Teolog i pjesnik
- Niz teoloških traktata (najpoznatiji *De Trina Deitate)*
- Zalaže se za doktrinu o predestinaciji
- Zbog toga je prognan iz Franačke

- U izgnanstvu boravi na dvoru hrvatskog kneza Trpimira sredinom 9. stoljeća (846.-848.)
  - U jednom od svojih traktata
  - Podaci o Trpimiru i njegovim ratnim sukobima
- Naziva Trpimira **“rex”**
  (premda je Trpimir bio knez – dux, a ne kralj)

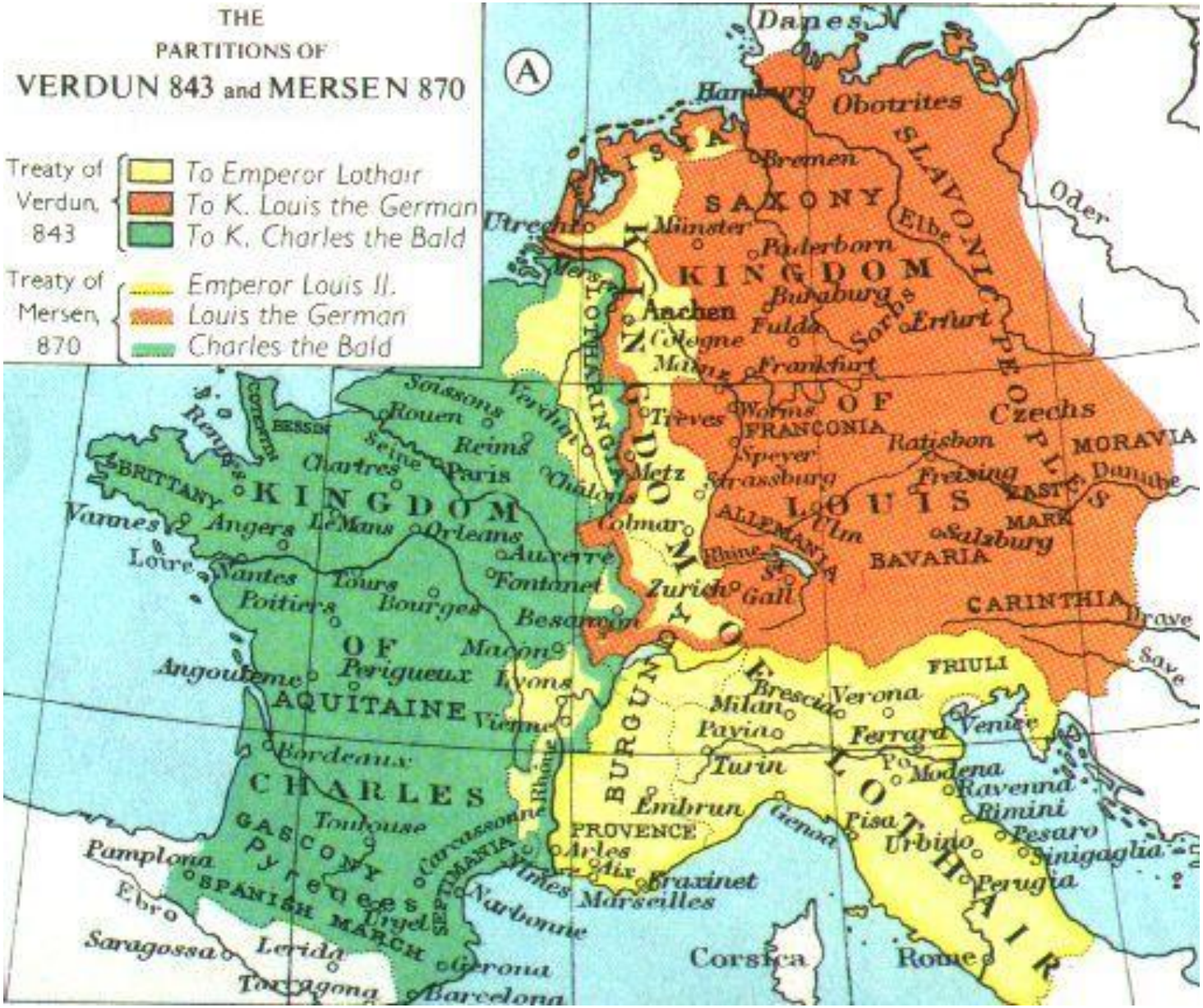
- Gottschalk naziva hrvatskog kneza Trpimira "kraljem":

"*Cum enim Tripemirus rex Sclauorum iret contra gentem Grecorum...*"

- Sredina 9. st.

Otonska renesansa

- Vladavina prve trojice careva Svetog Rimskog Carstva iz Saksonske dinastije:
  - Oton I. (936.–973.), II. (973.–983.) i III. (983.–1002.)
- Nova obnova klasične kulture

THE
PARTITIONS OF
VERDUN 843 and MERSEN 870
Treaty of Verdun, 843
To Emperor Lothair
To K. Louis the German
To K. Charles the Bald
Treaty of Mersen, 870
Emperor Louis II.
Louis the German
Charles the Bald
A
Danes
Hamburg
Obotrites
SLAVONIC PEOPLES
Bremen
SAXONY
Oder
Utrecht
Minster
Paderborn
Elbe
KINGDOM
Aachen
Cologne
Mainz
Fulda
Eresburg
Erfurt
Sorbs
Frankfurt
LOTHARINGIA
Soissons
Rouen
Verdun
Trieves
Worms
OF
FRANCONIA
Czechs
Ratisbon
MORAVIA
Reims
Seine
Chartres
Paris
Metz
Speyer
Strasbourg
Freising
Danube
EAST
MARK
BRITTANY
KINGDOM
LOUIS
Vannes
Angers
Le Mans
Orleans
Colmar
ALLEMANNIA
Ulm
Salzburg
BAVARIA
Loire
Nantes
Tours
Auxerre
Fontanet
Rhine
Zurich
Gall
CARINTHIA
Drave
Poitiers
Bourges
Besançon
Macon
Save
OF
Angoulême
Perigueux
Lyons
FRIULI
Brescia
Verona
AQUITAINE
Vienne
Milan
Venice
Pavia
Ferrara
Bordeaux
Po
Modena
Ravenna
CHARLES
BURGUNDY
Toulouse
Turin
Rimini
Embrun
Pisa
Pesaro
GASCONY
Carcassonne
Rhone
PROVENCE
Genoa
Urbino
Pamplona
Arles
Aix
Fraxinet
Perugia
Pyrenees
SEPTIMANIA
Nimes
Marseilles
Narbonne
Ebro
SPANISH MARCH
Urgel
Saragossa
Lerida
Gerona
Corsica
Rome
Tarragona
Barcelona

- Otonska renesansa utječe na daljnji razvoj:

1. samostanskih i katedralnih škola

2. Književnosti koja oponaša antiku

- 10. st. – najpopularniji Vergilije
- 11. st. – Horacije
- 12. – Ovidije

Najznačajniji predstavnici

- Liutprand iz Cremone (oko 920.-972.)
  - Biskup u Cremoni
  - *Relatio de legatione Constantinopolitana* (*Izvještaj o poslanstvu u Carigrad*) – o bizantskom dvoru
- Gerbert de Aurillac – kasniji papa Silvestar II. (999.-1003.)
  - U kontaktu s arapskom kulturom
  - Uvodi arapske brojeve

Epilog otonske renesanse

- 11.-13. stoljeće
- Djela o grčkoj kulturi (kontakti s Bizantskim Carstvom)
- Djela o arapskoj kulturi i prevođenje s arapskog
- Djela s tematikom o križarskim ratovima

Sudnji dan

- U latinitetu se javlja motiv STRAHA OD SUDNJEG DANA

- Približavanje godine 1000.
- **967.-1033.** – sastavljen čitav niz spisa i dokumenata
  - Očekuje se smak svijeta
  - Dolazak Antikrista

- Na primjer Raul Glaber (redovnik, †oko 1044.) – u raznim spisima zabrinutost zbog dolaska milenijske godine

- Petar Damian (1007.-1072.)
  - *De die mortis*
  - Strah i zabrinutost od suočavanja sa smrti

Domesday Book

- Knjiga Strašnog suda ili Knjiga Sudnjeg dana
- 1086.
- Popis svih zemljišnih posjeda u Engleskoj i njihovih vlasnika
- Veličina posjeda i vrijednost

